

📄 ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

📄 ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

The development potential research of teachers under the office of Loei Educational service Area 1 by participatory action research

📄 ชื่อนักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภัทราพร เกษสังข์

📄 ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

พ.ศ. 2551

📄 ประเภทของงานวิจัย

ครูและบุคลากรทางการศึกษา

📄 คำสำคัญ

การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย

📄 ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

การพัฒนาครูเพื่อให้เป็นครูนักวิจัยเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ต้องกระทำการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ซึ่งที่ผ่านมาได้มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการวิจัยและการพัฒนากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนไว้หลายเรื่อง ทำให้ทราบปัญหาและปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินการวิจัยที่เป็นข้อมูลเบื้องต้น ดังเช่น ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจการดำเนินการวิจัย ขาดงบประมาณและการสนับสนุน ขาดแคลนแหล่งสืบค้นข้อมูล รวมทั้งครูขาดความมั่นใจและกังวลใจในการปฏิบัติ และสิ่งซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ได้แก่ การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานและบุคคล ศักยภาพด้านคุณลักษณะของผู้วิจัย ศักยภาพด้านกระบวนการวิจัย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนจากผู้บริหาร เป็นต้น

ผู้วิจัยฐานะที่เป็นครูผู้สอนสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษาในมหาวิทยาลัยของท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่นอกจากการสอนแล้ว ยังมีหน้าที่บริการวิชาการในศาสตร์ที่ตนเองรับผิดชอบ มีความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัย โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำให้สนองตามความคาดหวังของครู ซึ่งจะส่งผลดีต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูจังหวัดเลย

กลุ่มคุณภาพหัดนาแก้ว อีกทั้งผลิตครุณักวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างมีศักยภาพ และอาจจะเป็นรูปแบบแนวทางการพัฒนาศักยภาพการวิจัยของครุกลุ่มอื่นๆ ต่อไป

📁 วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการทำวิจัยของครุ
- 2) ศึกษาความคาดหวังและแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครุ
- 3) ศึกษาผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครุ
- 4) ศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1

📁 วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครุที่เข้าร่วมพัฒนา ซึ่งกระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ขึ้นเตรียม สร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย และการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยของครุ โดยสนทนากับกลุ่มผู้บริหาร ประชุมชี้แจงจุดมุ่งหมายของการวิจัย และนัดหมายปฏิบัติการกับกลุ่มผู้บริหาร และครุกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสำรวจความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ

ระยะที่ 2 ขึ้นดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการตามวงจรของ Stringer (1996) มี 3 ชั้น คือ ชั้นการค้นหา ชั้นการคิด และชั้นการกระทำ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความคาดหวัง แนวทางการพัฒนาและดำเนินการพัฒนา

ระยะที่ 3 ขึ้นติดตามและประเมินผล กลุ่มนักวิจัยและกลุ่มครุเข้าร่วมพัฒนาร่วมกันวางแผนปฏิทินการติดตามและเป้าหมายของงานที่ต้องเสร็จแต่ละครั้งที่ติดตาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สนทนากลุ่ม เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการวิจัยของครุหลังจากที่ครุได้รับการพัฒนากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำข้อมูลการติดตามมาสรุปวิเคราะห์เกี่ยวกับผลดำเนินการวิจัย ศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาการระหว่างก่อนกับหลังการพัฒนากลุ่มครุเข้าร่วมพัฒนา

ระยะที่ 4 ขึ้นสรุปผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครุจากข้อมูลทั้งหมดโดยการเปิดเวทีการประชุม และร่วมกันสรุปรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครุด้านการวิจัย

📁 ผลการวิจัย

สภาพการดำเนินงานวิจัยของครุเข้าร่วมพัฒนา จำนวน 41 คน สามารถสรุปรูปแบบของลักษณะการทำงานวิจัยของครุ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 การวิจัยหน้าเดียวหรืองานวิจัยอย่างง่าย กลุ่มที่ 2 การวิจัยแบบทางวิชาการหรือการวิจัยเต็มรูป และกลุ่มที่ 3 ยังไม่ได้ดำเนินการทำวิจัย หรือดำเนินการแก้ปัญหหรือพัฒนาแต่ไม่มีการบันทึกหรือเขียนรายงานอย่างเป็นระบบ โดยทั่วไปที่ดำเนินการทำวิจัยจะรายงานเป็นวิจัยหน้าเดียว การดำเนินการทำนั้น มีทั้งประสบผลตามที่คาดหวังและไม่ประสบผลตามที่คาดหวัง หรือไม่เป็นที่พึงพอใจในผลงานตามที่ตนคาดหวังไว้ เพราะที่ดำเนินการทำอยู่ครุมีความรู้สึกที่ไม่มีที่มั่นใจว่าสิ่งที่ทำนั้น

ถูกต้องตามกระบวนการวิจัยหรือไม่ ถึงแม้ว่าครูจะมีความรู้อยู่บ้าง บางคนได้รับการพัฒนาหรืออบรมแต่ไม่มีความชัดเจนในการทำ บางคนทำตามหน้าที่ เพื่อให้มีงานไว้ตรวจ หรือบางคนไม่เคยทำจะไม่ทำเลยแม้แต่วิจัยอย่างง่าย

ปัญหาการทำวิจัยก่อนดำเนินการพัฒนา จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มกับครูเข้าร่วมพัฒนาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ครูเกือบทุกคนกล่าวถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยมาก คือเรื่องความรู้ความเข้าใจ ความชัดเจน และทักษะขั้นตอนการทำวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นการทำ การวิเคราะห์หาหัวข้อปัญหาของการวิจัย ขั้นตอนการหาและพัฒนานวัตกรรมที่นำมาใช้ เก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและที่สำคัญเรื่องเขียนรายงานการวิจัย บางคนมีความรู้สึกว่าการวิจัยเป็นเรื่องใหม่ไม่เคยเรียนหรือสัมผัสมาก่อน

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัญหาการทำวิจัยของครู พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 113 คน พบว่า ด้านปัญหาการดำเนินการมีปัญหาสูงที่สุด คือ การแปลผลข้อมูล รองลงมา การกำหนดวิธีการหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้แก้ปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผล กับการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ส่วนด้านปัญหาปัจจัยที่เกื้อหนุนสูงที่สุด คือ เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า รองลงมา งบประมาณที่ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับมาก

ครูมีความคาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย จากเสียงสะท้อนส่วนใหญ่ ในประเด็นเรื่องความรู้ ทักษะการทำวิจัย และการเขียนรายงานผลการวิจัยที่สามารถเป็นผลงานทางวิชาการได้ด้วย โดยคาดหวังให้มีการจัดอบรมให้ความรู้จากผู้ที่มีความรู้ความชำนาญมาเป็นวิทยากร ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาครูมีการอบรมพัฒนาตนเอง แต่การอบรมนั้นจะเป็นหลักสูตรเร่งรัด อบรมระยะสั้น มีฝึกปฏิบัติเล็กน้อยทำให้การรับรู้หรือทักษะยังไม่เพียงพอ ไม่เอื้อต่อการพัฒนา

ผลการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครูโดยภาพรวม พบว่า ครูเข้าร่วมพัฒนามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยเพิ่มขึ้น ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูล การเขียนรายงานวิจัยที่เป็นระบบและเขียนรายงานเป็นทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น

ผลการพัฒนาโดยการติดตามและประเมินผล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองด้านศักยภาพการทำวิจัย การประเมินงานวิจัยและเจตคติต่อการวิจัยระหว่างก่อนกับหลังดำเนินการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครู ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กัน โดยการตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ ผลปรากฏ พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ และตรวจสอบความสัมพันธ์ของข้อมูลก่อนกับหลัง ผลปรากฏ พบว่า ข้อมูลผลการวิจัยมีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1. การพัฒนาครูด้านการวิจัย ผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนา โดยเฉพาะการนิเทศติดตาม ดังนั้นควรมีการพัฒนาผู้บริหารด้านการวิจัยด้วยเพื่อให้สามารถนิเทศครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำระบบการสืบค้นฐานข้อมูลวิจัยและวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้กับทุกโรงเรียน ทำห้องสมุดงานวิจัยที่ผ่านการประเมินตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษ และจัดกลุ่มที่ปรึกษางานวิจัยจากบุคลากรของเขต ทำตารางเวลาลงในแผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

3. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการวิจัยโดยแยกเนื้อหาอบรมพร้อมปฏิบัติการที่ระยะแล้วนำผลการปฏิบัติมาสะท้อนผลการพัฒนาแต่ละประเด็น และอบรมสิ่งที่ส่งเสริมการทำวิจัย เช่น การจัดการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ การสร้างสื่อ การสืบค้นข้อมูล และการเขียนอ้างอิง

www.thaiedresearch.org